

Arkiv.

Oslo 20. februar 1980

Til Distriktsstyrene

Vi oversender med dette et notat fra Faglig Utvalg som inneholder en del vurderinger av tariffoppgjøret og foreslår noen retningslinjer for dette arbeidet. Vedlagt følger også en kopi av LOs krav ved tariffoppgjøret til orientering.

SKAU ber DS gjøre notatet kjent for sine medlemmer og bruke det som utgangspunkt for den lokale diskusjonen om arbeidet med tariffoppgjøret. Vi mener det vil ha stor betydning for å sikre at partiet leder dette arbeidet, istedet for at diskusjoner og utforming av taktikk bare overlates til partimedlemmer som er tillittsmenn.

Etter vår oppfatning er tariffoppgjøret den viktigste politiske oppgaven for lag på arbeidsplassene i vår og vi ber DS ta stilling til hvilke konsekvenser dette skal få for øvrige partioppgaver lokalt.

Sentralkomiteens
Arbeidsutvalg

INNLEDNING

Oslo 19.2.80

Kamerater.

Dette notatet fra Faglig Utvalg inneholder våre vurderinger av en del spørsmål rundt tariffoppgjøret 1980 og forslag til noen retningslinjer for arbeidet.

Vi trur dette oppgjøret vil bli uhyre viktig. Det skyldes flere forhold. Den lokale forhandlingsretten er direkte trukket inn i forhandlingene. De lavtlønte er blitt satt i sentrum og gitt feite løfter. Det er reelle motsetninger mellom LO og NAF, LO og Regjeringa, og - ikke minst - innad i LO. De forbundsvisе forhandlingene med en viss streikerett gir dessuten muligheter for kamp i større grad enn tidligere.

Disse forholda gjør samtidig oppgjøret ganske komplisert. Det er reelt vanskelig å spå om hvordan det vil utvikle seg.

Samla ser vi på dette som en positiv utfordring til partiet. Arbeidet vil kreve mye krefter og vi vil kunne vinne økt innflytelse dersom vi jobber godt og riktig.

Den nye situasjonen, samt det faktum at vi i dag har en innflytelse og posisjoner som ikke kan sammenliknes med tidligere, gjør at vi kan og må jobbe med tariffoppgjøret på en annen måte enn før. Vi må jobbe mye med å utvikle forbundsvis og lokal taktikk. Samtidig må det gjøres en god del sentralt med å skaffe fram økonomisk og annet materiale.

Alle disse faktorene gjør at vi hverken kan eller vil sende ut et direktiv om at dere skal mene ditt og gjøre datt. Vi velger å sende ut dette notatet med våre vurderinger av situasjonen og mulighetene, samt noen råd og forslag til taktiske retningslinjer.

Vi ber dere diskutere disse sakene og sjøl legge opp en organisatorisk plan for distriktet, bransjen, klubben. Vi for vår del skal gjøre det vi kan for å følge opp utviklinga og sende ut kommentarer og argumenter underveis, først og fremst gjennom Klassekampen.

TARIFFOPPGJØRET 1980

Denne framstillinga vil bli forholdsvis omfattende. Likevel er det en masse detaljer som ikke kommer med og som vi må kjøre i Klassekampen. Mesteparten av stoffet er heller ikke internt og vil etterhvert komme i avisa. Vi ønsker likevel å gi en samåa framstilling av saken, sånn at dere kan ta stilling til det i sin helhet.

Det er også viktige saker som mangler i det følgende. Det gjelder en vurdering av den økonomiske situasjonen. Her kommer vi til å kjøre en artikkelserie i Klassekampen fra månedsskiftet februar/mars.

Det gjelder ikke minst lavtlønnsproblemet. Vi har skrevet noen faglig-kommentarer om det i avisa. Men her har vi en alt for lite utvikla politikk og taktikk. I det dette skrives har vi satt folk på å jobbe med skikkelige undersøkelser om denne saka. Vi trenger mer materiale og vi trenger egentlig et slags "program for lavtlønn". Vi håper å få ut et diskusjonsutkast i første halvdel av mars.

I det følgende kommer vi til å gå en god del inn på motsigelsene mellom de tre hovedpartene i det sentrale oppgjøret. For å unngå misforståelser vil vi presisere at vi oppfatter dette som motsigelser i fiendens leir. Grunnlaget for IO-ledelsen, NAF og Regjeringa er moderasjon og klassesamarbeid. Alle tre vil motarbeide streiker og ønsker full kontroll med gjennomføringa av oppgjøret.

Men samtidig er motsigelsene dem i mellom virkelige og de må utnyttas, også fordi mange fagorganiserte ikke har samme oppfatning av dem som oss.

IO-LEDELSEN HAR BEHOV FOR Å VISE TENNER

IO-ledelsen har fulgt villig med på ferden med kombioppgjør og statsdiktat i oppgjørene. De utropte også det skandaløst dårlige 78-oppgjøret som "akseptabelt". De klaga riktignok over at det ble voldgift, men i realiteten var det å foretrekke for dem, slik at de slapp å ta ansvaret for å anbefale møkka.

Lønnsstoppen blei akseptert og kjempa for, sjøl om den skjerpa motsigelsene innad i IO. IO/NAF-avtalen har ytterligere understreka IO-ledelsens samarbeidsvilje og moderasjonslinje.

Men begeret er blitt fullt for de fagorganiserte og også for folk langt inn i forbundsledelsene. Forutsetningene for ~~ta~~ lønnsstoppen er blitt brutt. Representantskapet i IO vedtok samordna oppgjør på tross av et klart flertall mot på grunnplanet. IO/NAF-avtalen møtte flere politiske streiker en sjøl innføringa av lønnsstoppen gjorde i sin tid. Og avtalen er blitt grundig gjennomhulla av kampvillige klubber og foreninger. Samtidig er det klart for alle at 4 års løfter om bedring for de lavtlønte er brutt.

Behovet for en markering fra IO-ledelsens side er blitt stort. Dette gjenspeiler seg også i kravene som IO har stilt.

IOs KRAV

Riktignok er kravene for lave. De vil ikke sikre opprettholdelse av kjøpekrafta sjøl om de ble godtatt over bordet av NAF. Men de ligger likevel på et nivå som ikke bare bekymrer NAF, men også Regjeringa.

De stiller krav om et generelt tillegg på 12 prosent (innkludert antatt lønnsglidning fra 79 til 80). Et lavtlønns tillegg på fra 3 kroner til 50 ore, kommer i tillegg.

Dessuten sier IO ganske skarpt nei til innskrenkninger i den lokale forhandlingsretten. De krever at det skal innføres garantibestemmelser i alle overenskomster om at gjennomsnittet på hver bedrift ikke skal ligge under 87 prosent av gjennomsnittet i LO/NAF-området. (Ved 78-oppgjøret var det tilsvarende kravet på 80 prosent) Og de krever justeringsforhandlinger for dem som ikke når opp på den gjennomsnittlige lønnsglidninga.

Riset bak speilet i forhold til NAF, er trusselen om å gå til forbundsvise oppgjør dersom disse hovedretningslinjene blir innfridd.

NAFs LINJE

NAF har vært storformøyd med de økonomiske resultatene av voldgift og lønnsstopp. Men de ville ha foretrukket at disse resultatene blei oppnådd forhandlingsveien eller gjennom en konflikt. NAF er ikke bare begeistra over at staten overtar deres rolle i lønnspolitikken. Grunnen til dette er at de bl.a. frykter økte statlige inngrep og kontroll i forhold til aksjeutbytte o.l. som motytelser for de begrensinger staten legger på de fagorganiserte.

NAF har sagt klart fra hva de ønsker i dette oppgjøret. Generelt er det lønnsnedslag. Spesielt vil de knekke den lokale forhandlingsretten. De krever bl.a. følgende: Det skal ikke være tillatt å forhandle lokalt mer enn en gang i året. Retten til gå-sakte og andre aksjoner i forbindelse med lokale avtaler skal oppheves. Det skal innføres tak på lønnsglidninga.

NAF krever også at de i fellesskap med IO skal kreve av staten at alle former for statlig støtte til bedrifter ikke skal brukes til lønnstillegg.

Også NAF sier de ikke vil ha voldgift. De truer med full Lock-out i alle medlemsbedrifter dersom det blir streik i ett forbund. (Dette har de rett til utfra bestemmelsene om sympatiaksjoner)

Denne trusselen bør tas alvorlig sjøl om det også fins forskjellige interesser innad i NAF.

Når det gjelder den formelle forhandlingsretten er det klare og skarpe motsetninger mellom IO og NAF. Et tak på lønnsglidninga, tror vi imidlertid de kan bli enige om. Det kommer vi tilbake til.

NAF ønsker heller ikke forbundsvise oppgjør. "Det vil lette arbeidet for et moderat oppgjør dersom oppgjøret blir samordnet", uttalte Pål Kraby etter IOs representantskapsmøte. Samtidig ville det bli mye vanskeligere å få til et tak på lønnsglidninga uten gjennom sentrale forhandlinger. Dette var grunnen til at NAF trakk seg på sitt Centralstyremøte i februar og godtok IOs krav til oppgjørsformen.

REGJERINGA ER JOKEREN

REGJERINGA ER JOKEREN

Motsetningene mellom Regjeringa og LO-ledelsen er åpenbare. Aspengren-utspillet og kampen om makta i toppen i DNA viser dette. Disse motsetningene strekker seg over en hel rekke saker, men det er ikke hensikten å gå inn på alt her.

Generelt er det en klar misnøye med at Regjeringa tar for lite hensyn til fagbevegelsens behov og er i ferd med å frarøve den sin eksistensberettigelse.

Når det gjelder vårens oppgjør, så har Regjeringa følgende linje.

De vil fortsatt beholde kontrollen over lønnsutviklinga som de har opparbeida gjennom kombioppgjør, lønnsstopp og lønnsreguleringslov. For å si det med Per Kleppe: "Inntektspolitikken er kommet for å bli inntektsoppgjørene kan ikke overlates til organisasjonene alene." (Økonomisk rapport nr. 1. 1980)

En av grunnene til dette er at Regjeringa er uenig med LO-ledelsen når det gjelder en del synspunkter og krav.

Mens LO-ledelsen i sitt vedtak om oppgjøret sier at de store grupper lavtlønte skal få forbedra sin kjøpekraft, så sa Oddvar Nordli på en faglig/politisk konferanse i Oslo: "Det er ikke grunnlag for store tillegg til noen større grupper inntektstakere."

På den samme konferansen svartmalte Nordli den økonomiske situasjonen dramatisk, mens Tor Halvorsen kritiserte dem som forsøkte å framtille norsk økonomi "som helt på knærne".

Det er også lite trolig at LO-ledelsen er fornøyd med Regjeringas vilje til å bidra ved oppgjøret. Finansministeren Ulf Sand, sa etter Regjeringskonferansen på Staur gårå at det ikke kom på tale med skatteløttelser for de lavtlønte. Han har til stadighet gjentatt at det er svært lite Regjeringa kan bidra med til et lavtlønnsfond.

Regjeringa er også for tak på lønnsglidninga. De sier det med andre ord, som; Det må hindres en ukontrollert lønnsutvikling etter tariffoppgjøret. Lønnsreguleringsloven krever nærmest et lønnstak for at den skal kunne fungere.

Med disse standpunktene fra Regjeringa, så er det klart at de vil delta i oppgjøret mer ensidig på NAF sin side enn noen gang før.

MOTSIGELSER I LO

LO sitt representantskapsvedtak om tariffoppgjøret er et kompromiss mellom motstridende linjer innad i LO. Formannen og nestformannen sto knallhardt på samordna og kombinerte oppgjør. De gikk med på forbundsvisе forhandlinger innafor den samordna rammen som et kompromiss til kravet om frie forbundsvisе oppgjør.

Ledelsen i Statstjenestemannskartellet og i NKF var også for samordna kombioppgjør. I tillegg var de for tak på lønnsglidninga og inn-

skrenkning i den lokale forhandlingsretten. Jern og Metall sin ledelse forsvarer ganske hardt sitt eget produkt, nemlig de lokale avtalene. Dersom det blei innskrenkninger i disse forhandlingene så ville bønn falle ut av Jern og Metall. De godtok samordna og kombinerte oppgjør under forutsetning av at det ikke skulle bli godkjent innskrenkninger i forhandlingsretten. Det var kompromisset mellom disse to fløyene.

Disse motsigelsene helt opp i toppen på IO vil ha stor betydning for hvordan oppgjøret kommer til å utvikle seg.

BLIR DET NYTT REPRESENTANTSKAPSMØTE?

I IOs vedtak om tariffoppgjøret (Trykt opp til slutt i notatet), truer de med å innkalle representantskapet på nytt og gå over til frie forbundsvise oppgjør dersom hovedretningslinjene deres ikke blir innfridd.

Det er mye som taler i mot at dette vil skje, i alle fall uten et enormt press fra grunnplanet.

For det første ønsker alle de tre partene samordna forhandlinger, riktignok med noe forskjellige motiver. For det andre vil Regjeringa presse hardt på IO dersom det skulle bli aktuelt. De vil true med ikke å bidra til løsning av lavtlønnsproblemet dersom det blir forbundsvise oppgjør. (Nå er det på ingen måte umulig for staten å bidra sjøl om det blir forbundsvise oppgjør. De bidro nemlig litt i 1974. De kan sjølsagt gjøre det igjen, f.eks. gjennom skattelettelser. Men trusselen henger der:)

Dette skjerper motsigelsene innad i IO. De lavtlønte blir skjøvet foran av folka i staten, NKF, Bekledning, Handel og Kontor, som vil kreve samordning for å få staten med.

Med dette presset som argument vil IO-ledelsen kunne gå kraftig ned på en god del av kravene sine og henwise til hovedmålet å løse lavtlønnsproblemet.

Vi trur også at de kan komme til å svelge et tak på lønnsglidninga uten at de vil føle seg forplikta til å innkalle representantskapet igjen. Dette kan skje ved at de lager et formelt skille mellom retten til å forhandle mer enn en gang i året og retten til å gå sakte, på den ene siden, og tak på lønnsglidninga på den andre.

I første rekke er Jern og Metall viktig her. Og mye tyder på at de vil kunne gå inn på et sånt skille. På landsstyremøtet deres i Januar, ble det sagt en hel masse om den formelle retten til forhandlinger, men tak på lønnsglidninga ble ikke nevnt med et pip (Se intervju med Jan Balstad i Kåassekampen 30.1) til tross for at NAF har reist kravet.

Dessuten vil IO-ledelsen sin vane tro spre atskillig tåke om forhandlingsresultatet, slik de f.eks. gjorde om lavtlønnsstilleggene sist.

HVORDAN UTNYTTE DISSE MOTSETNINGENE

I tidligere oppgjør har vi stort sett bare skjelt ut IO-ledelsen og delvis staten. Vi har laga en identisk graut av de tre partene. Dette har vært gale. Folk oppfatter svært ofte NAF som ulven og så fins det en hel masse forbannelse om mistru rundt IO-ledelsen og Regjeringa. Vi har ikke i tilstrekkelig grad tatt hensyn til dette.

Tidligere så har også de sentrale forhandlingene vært mye spillfekteri. På grunn av de motsetningene som eksisterer i dag, så vil det være enda viktigere å gjøre visse skiller. Vi må spille på flere hester og i hver enkelt sak plukke ut hovedmotstander.

- Når det gjelder den økonomiske situasjonen så er Regjeringa og NAF hovedmotstander. Det er dem som mest dramatisk kjører på moderasjonslinja, også i mot IOs moderate krav.

- IOs krav er for lave. Dette må vi kritisere, men hovedfienden her er likevel NAF med sin avvisning sjøl av disse krava. En del av IOs krav er tilmed bra og må støttes. Det gjelder kravet om garantibestemmelser i overenskomstene. IO burde ha krevd ~~87~~ 90 prosent og ikke 87. Men det viktigste er at NAF går i mot prinsippet overhode. De nekta å innfri det i 78 da IO krevde garantibestemmelser på ynkelige 80 prosent. Vi må likeledes støtte kravet om justeringsforhandlinger for dem som ikke oppnår den gjennomsnittlige lønnsglidninga.

Dette er viktige krav som vi ikke et øyeblikk trur at IO-ledelsen vil legge brøstkasseen inn på, men vår oppgave må være å binde dem hardest mulig til kravene og gjøre det så vanskelig som mulig for dem å trekke seg.

- En sentral jobb er å sloss mot tak på lønnsglidninga. Også her er NAF inntil videre hovedmotstander. Men vi må samtidig ta hensyn til de motsigelsene som finnes innad i IO. Det er desverre en realitet at en del fagorganiserte trur at tak på lønnsglidninga vil hjelpe de lavtlønte. Her trengs tolmodighet og saklig overbevisning. Når det gjelder Uglem i Kartellet og folka i NKF, Bekledning og Handel og Kontors ledelse, så bør vi kreve at de holder seg til representantskapets vedtak om at det ikke skal innføres innskrenkninger i den lokale forhandlingsretten.

- Når det gjelder staten, så er hovedoppgaven å argumentere mot teorien om at de må med for å løse lavtlønnsproblemet og at det dermed må være samordna oppgjør. Tariffoppgjøret 1974 var forbundsvist. Det var det beste lavtlønnsoppgjøret til dags dato. Etter at kombi- og samordna oppgjør kom, så har det bare gått nedover for de lavtlønte.

Ellers må vi gå konkret inn på de tilbudene som de kommer med, feks. til lavtlønnsfond når de foreligger.

KREV EKSTRAORDINÆRT REPRESENTANTSKAPSMØTE

Vanligvis foregår denne delen av tariffoppgjøret på topplanet og i avisspaltene, med de fagorganiserte som passiviserte tislkuere. Men LOs vedtak med trussel om å innkalle ekstraordinært møte og gå over til forbundsvise oppgjør, gjør det mulig å få til en bevegelse i klubber og fagforeninger.

Dette vedtaket gjør det viktig å følge med i forhandlingene underveis og kan gi en god begrunnelse for at foreningene bør behandle utviklinga. Straks det viser seg at NAF ikke lar seg bevege på kravene sine, så bør det fattes vedtak som krever ekstraordinært representantskapsmøte.

Det er viktig at slike vedtak fører NAF sin steile holdning som begrunnelse for kravet. Det vil favne mye breiere enn om det blei begrunna med LO-ledelsens svik eller liknende. Folk vil lettere oppfatte sviket viss de ikke etterkommer kravet og grunnlaget vil være lagt for neste trinn: Stem nei!

Vi vil understreke at begrunnelsen for slike vedtak i klubber og foreninger kan variere sterkt. For noen kan det være tak på lønns- glidninga som er viktigst, for andre lavtlønnstillegget. Dere bør dessuten studere formuleringene i LOs vedtak sånn at ~~det~~ eventuelle vedtak kan henvise til det.

HVORDAN VIL OPPGJØRET UTVIKLE SEG?

Det følgende må bli spekulativt. Vi antar at oppgjøret i første omgang blir gjennomført med en sentral ramme og at vi deretter får forbundsvise tilpasningsforhandlinger om hvordan den økonomiske ramma skal brukes. Vi antar at LO vil komme til å fire på mange punkter og at en eller annen lavtlønnsordning kommer til å bli blåst opp for å dekke over det. Det er ikke umulig at representantskapet kan bli innkalt på nytt. Men det avhenger av hva NAF gjør og den bevegelsen som kan reises for kravet.

Det er uklart hvordan de forbundsvise forhandlingene vil bli. Det vil bli strekerett for de enkelte forbunda på fordelinga av ramma, men ikke på størrelsen av den. Forbunda skal også gjennomføre teknisk revisjon av overenskomstene. Her kan det oppstå en rekke konflikter på saker i overenskomstene som det vil være vanskelig å beregne de økonomiske konsekvensene av. Det kan bli stridigheter mellom forbunda og NAF på om det eller det kravet sprenger ramma eller ikke.

Her vil vi sårt trenge forbundsvis ekspertise, folk som kan overenskomstene og som på det grunnlaget kan lage agitasjon for å stemme nei.

Argumentene for å stemme nei kan varere fra forbund til forbund, bransje til bransje, distrikt til distrikt. Det nytter lite å gå i detalj på disse spørsmåla nå.

Det er imidlertid en felles sak for svært mange forbund, ved sida av den økonomiske ramma. Det gjelder å få inn i overenskomsten retten til lokale avtaler og forhandlinger

Sjølve avstemminga er det en del problemer med. Oppgjøret har ikke blitt gjennomført på denne måten før og følgende problem oppstår. Viss avstemmingene skal bli reelle, så må du ha to: En som går på ja eller nei til ramma. Og en som deretter, om ramma blir vedtatt, går på ja eller nei til den forbundsvise fordelinga av ramma. Det har ikke vært mulig å få LO til å uttale seg konkret om dette enda. Vi ber folk derfor om å være obs. Det er jo ikke utenkelig at de vil kutte avstemminga om den sentrale ramma. Formelt vil de da prøve seg med LOs vedtekter paragraf 15 punkt 1, der det heter at "Tarfforslag skal som regel legges fram for de medlemmer interessetvisten gjelder." og forøvrig vise til at folk jo får stemme over den forbundsvise fordelingen.

Sjøl om det skulle bli nei-flertall i ~~en~~ enkelte forbund, så vil vi advare mot illusjoner om at det dermed nødvendigvis blir streik.

For det første har NAF trua med lock-out for alle medlemsbedrifter dersom det blir streik i ett forbund.

For det andre har riksmeklingsmannen fremdeles anledning til å kople avstemminga slik at flere forbund blir slått sammen når stemmene telles.

For det tredje kan også LOs sekretariat kople avstemmingene i henhold til paragraf 15 pkt. 5. Og, enhver streik må ha Sekretariatets godkjenning. (Paragraf 14, pkt. 3)

For det fjerde, så kan det sjølsagt bli voldgift også i forbundsvise konflikter.

Straks det foreligger et dårlig forslag, så blir jobben vår å gå inn for at det blir stemt nei. Så får vi vurdere de forskjellige usikkerhetsmomentene ovenfor etterhvert.

NOEN KONKLUSJONER

Veldig grovt vil arbeidet dele seg i tre faser. Den ene er begynt, nemlig med de sentrale forhandlingene og en bevegelse for ekstraordinært representantskapsmøte og overgang til forbundsvise oppgjør som hovedsak

Den andre fasen begynner når det foreligger et forhandlingsresultat. Oppgaven da blir å agitere for Stem Nei.

Den tredje fasen består i alt etterarbeidet i forbindelse med eventuelle nei-flertall i enkelte forbund, eller nei-flertall innafor enkelte overenskomster der det kan åpnes muligheter for streik. Vi tenker da f.eks. på Polet, der medlemmene er med i NNN i LO, mens arbeidsgiver er staten og ikke med i NAF. Det samme gjelder f.eks. Kjemisk-arbeiderne i Årdal og Sunndal Verk. Flere tilsvarende saker fins.

Sjølve tidsperspektivet er nesten et helt år der vi må ha høy beredskap. Oppgjøret i 1974 var ikke avslutta før nærmere jul med avslutninga av de største streikene. Oppgjøret i 1978 var ~~ikke~~ ikke slutt før Pol-arbeiderstreiken var over. Mulighetene for tilsvarende konflikter eksisterer i fullt monn.

Vi mener det vil være svært nyttig å avholde ~~fa~~ konferanser for fagligkaderen raskest mulig. Samtidig må det forberedes bransjevise konferanser som kan legge opp taktikken i forhold til de enkelte forbund/bransjer. Dette kan være distriktsvise konferanser.

Dere bør sjølsagt også vurdere om det skal avholdes avdelingsmøter.

Vi tror det trengs ledelse for oppgjøret på distriktsplan og byplan. Samtidig bør det bygges opp bransjevise ansvarlige kamerater.

Vi ber dere om å vurdere lokal/bransjevise løpesedler i Stem-Nei-fasen. Sentralt regner vi med å lage en løpeseddel om ramma når den foreligger.

Vi er i mot å gjenopplive Tariffaksjonen som en landsomfattende aksjon for å få ekstraordinært representantskapsmøte. Det vil skape unøddig byråkrati og en slik aksjon vil ikke i tilstrekkelig grad kunne ta hensyn til de særegne forbundsvise argumentene for kravet. Samtidig veit vi at deler av SU og muligens SV ~~søker~~ å lage en sånn aksjon. Disse venstre-folka i SV/SU gjorde en bra jobb med Tariffaksjonen en del plasser, sjøl om SU prøvde å gjøre den til en SU-aksjon. Vi vil be dere ta kontakt med slike folk lokalt og forsøke å få til et samarbeide i forbindelse med tariffoppgjøret. AKP(m-1) er på sikt det eneste alternativet for disse og vi bør absolutt samarbeide med dem. Vi mener også det kan vurderes lokale opprop/aksjoner ~~for~~ i forbindelse med tariffoppgjøret.

Sist, men ikke minst, Vi trenger eksterne faglige talsmenn som kan gi retningslinjer, delta i avisdebatt osv. DS-møter, konferanser o.l.

bør vedta uttalelser undervæis. Ingen grunn til å late som om slike organer ikke eksisterer, ettersom det faktisk står i vedtektene at de gjør.

AVSLUTNING

Nå har vi altså lagt fram noen vurderinger og ideer rundt tariffoppgjøret. Vi ser på ingen måte bort fra at vi kan ha bomma i noen saker. Vi er svært interessert i kommentarer og ideer, og gjerne opplysninger som folk måtte plukke opp om hvordan utviklinga av oppgjøret vurderes i de forskjellige forbunda.

Såne saker trengs ikke gjøres vanskelig. Det kan ringes/skrives direkte til Klassekampen, merket "faglig-Olaf". Det er mest effektivt. Men dere får sjølsagt sjøl vurdererødet sikkerhetsmessige.

På oppdrag fra Faglig Utvalg
Olaf

KRAV VED INNTEKTSOPPGJØRET 1980

På møtet i LO's representantskap 13. og 14. desember 1979 ble det vedtatt at Landsorganisasjonen skal reise følgende krav overfor arbeidsgivermotparter i det private arbeidsliv, i stat og kommune og myndighetene i forbindelse med inntektsoppgjøret 1980. (En nærmere presisering av enkelte av kravene er gitt i egne vedlegg.):

1. Avtaleperioden bør være 2-årig. Med bakgrunn i den økonomiske situasjon skal det for 2. avtaleår skje forhandlinger våren 1981.
2. I forhandlingene med N.A.F. og andre arbeidsgivermotparter i det private arbeidsliv fastlegges en felles økonomisk ramme om oppgjøret. Den økonomiske rammen skal omfatte så vel generelt tillegg som lavtlønnstillegg.

Fordelingen av hele den økonomiske rammen må være gjenstand for reelle forhandlinger mellom det enkelte forbund og deres respektive arbeidsgivermotparter.

Det skal kunne forhandles om teknisk revisjon av avtalene, herunder også spørsmål knyttet til den teknologiske utvikling, miljøforhold, lønssystemer m.v. Det må også være adgang til, hvis det enkelte forbund ønsker det, å disponere den økonomiske rammen til en styrking og en løsning av spørsmål som ved tidligere oppgjør har vært påberopt av N.A.F. som generelle.

De forbundsvise forhandlingene må i sin helhet skje på fritt grunnlag innenfor rammen av arbeidstvistloven/tjenestetvistloven. Oppgjøret sendes ikke ut til uravstemning før de forbundsvise forhandlingene er sluttført.

Viser det seg vanskelig å gjennomføre oppgjøret etter disse retningslinjene, vil Representantskapet bli innkalt til ekstraordinært møte for å drøfte situasjonen i oppgjøret og eventuell omlegging av oppgjørsformen.

3. Den disponible realinntekten i 1980 må bringes opp på nivået i 1978 for brede lønnstakergrupper. I tillegg til tiltak fra myndighetenes side, skattelettelser, pristiltak og/eller barnetrygd, må det gis lønnstillegg som sikrer denne målsettingen.
 - a) I forhandlingene i det private arbeidsliv legges den økonomiske rammen slik: Dersom hele rammen brukes til generelle tillegg, vil den disponible realinntekten i gjennomsnitt øke svakt sett i forhold til 1978. Lavtlønns spørsmålet prioriteres innenfor denne rammen, jfr. pkt. 4.
 - b) I stat og kommune gjennomføres tilsvarende regulativmessige endringer.
4. Lavtlønnsproblemet må prioriteres ved tariffrevisjonen i 1980. I den private sektor er det nødvendig med overføringer til lønnstakergrupper med lav fortjeneste.

Det reises følgende krav:

- a) Lavtlønnsstillegg beregnet med utgangspunkt i timefortjenesten ved den enkelte bedrift hvor fortjenesten utgjør mindre enn en nærmere fastsatt prosent av landsgjennomsnittet for alle voksne arbeidere innenfor LO/N.A.F.-området. Til grunn for beregningene legges timefortjenesten for voksne arbeidere ekskl. overtidstillegg, skifttillegg m.v.

Fordelingen av lavtlønnsstilleggene - om tilleggene skal utbetales med utgangspunkt i den enkelte bedrift eller på bransjeplan - avgjør det enkelte forbund i de forbundsvise forhandlingene.

Finansieringen av lønnstilleggene må ses i sammenheng med den totale økonomiske rammen om oppgjøret.

I prinsippet må bedriftene selv bære omkostningene ved vårt lønnsnivå.

Den økonomiske situasjon i norsk næringsliv karakteriseres i dag først og fremst ved betydelig spredning mellom bedriftene. Pris- og inntektsstoppen har for mange bedrifter medført raske forbedringer i økonomisk bæreevne, særlig eksportbedrifter.

For mange bedrifter som selger produkter i konkurranse med importvarer, vil et lønnsoppgjør med store økninger for lavtlønsgruppene gå på bekostning av deres arbeid med å styrke konkurranseevnen på det norske marked. Mange skjermede bedrifter vil måtte kompensere lavtlønnsstillegg i prisene.

Med bakgrunn i disse forhold forutsetter LO at finansieringen av lavtlønnsstilleggene gjøres til gjenstand for nærmere drøftinger i forhandlingene med staten, Norske Kommuners Sentralforbund, N.A.F. og andre arbeidsgivermotparter i den private sektor.

En viser i denne forbindelse til rapporten om lavtlønnsproblemerne avgitt av et underutvalg under Kleppe-utvalget 20. august 1979. Utvalget framhevet følgende ulike finansieringsordninger som ledd i tariffoppgjøret:

- 1) Lavtlønnsstillegg finansiert av den enkelte bedrift.
- 2) Alternativt kan ulike lønnsutjevningsordninger vurderes:
 - a) Finansert ved større eller mindre tilskudd fra det offentlige.
 - b) Finansiering helt ut av alle bedrifter og/eller arbeidstakere som omfattes av tariffoppgjøret.

Med bakgrunn i utredningen er det LO's oppfatning at myndighetene bør medvirke til finansieringsordninger, som kan sikre en reell bedring for de lavtlønte.

- b) I alle overenskomster innen LO/N.A.F.-området som ikke allerede har bedre ordninger, innføres en garantibestemmelse. Denne skal sikre at enhver bedrift (enhver lønnstakergruppe) minst skal ha et så høyt fortjenestnivå at gjennomsnittet for alle voksne arbeidere ved bedriftene utgjør 87 prosent av landsgjennomsnittet for alle voksne arbeidere innenfor LO/N.A.F.-området ved siste kjente kvartalsstatistikk. Beregningsgrunnlaget er det samme som for lavtlønnsstilleggene i pkt. a).

Reguleringen foretas én gang årlig, eksempelvis pr. 1. oktober.

For tariffområder som særlig omfatter funksjonærer, utformes en tilsvarende ordning. Også for disse tariffområdene knyttes garantibestemmelsen til landsgjennomsnittet for alle voksne arbeidere i LO/N.A.F.-statistikken.

5. I den statlige og kommunale sektor ivaretas hensynet til de lavtlønte gjennom innretning av lønnstilleggene på lønnsregulativene og på lønnsstigene.

Utenom den økonomiske rammen legges de krav som er nevnt i punktene 6-9 nedenfor.

6. Våren 1981 gis i det private arbeidsliv kompensasjon til arbeidstakere i de bedrifter der det har vært en lavere lønnsglidning enn gjennomsnittlig fra 1979 til 1980.

Grunnlaget for beregningene av etterslepet er timefortjenesten for voksne arbeidere ifølge N.A.F.'s statistikk ekskl. overtidsbetaling, skifttillegg m.v.

Våren 1981 skal stats- og kommuneansatte på tilsvarende måte gis kompensasjon for mindre lønnsutvikling i forhold til ansatte i det private arbeidsliv.

7. Prinsippvedtak om 5. ferieuke.
8. Det reises krav om revisjon av avtalene om sluttvederlag, korte velferdspermisjoner, godtgjørelse for bevegelige helligdager og 1. og 17. mai.
9. LO's krav og tariffpolitiske opplegg bygger på følgende forutsetninger:
 - a) Det skal i tariffperioden føres en økonomisk politikk som sikrer den disponible realinntekten i 1980 på linje med nivået i 1978. Sikring av full sysselsetting må få høyeste prioritet.
 - b) Arbeidsgivere, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner utenfor LO-området må vise tilsvarende vilje til moderasjon ved endringer i lønns- og arbeidsvilkår etter 1. januar 1980. En forutsetter lojal oppslutning om og kontroll med at intensjonene bak loven om innteksregulering blir fulgt opp i praksis.

Ingen av LO's medlemmer er garantert lønnsøkning i tariffperioden. Lov om innteksregulering må derfor gjennomføres slik at lønnstilleggene for uorganiserte begrenses i forhold til de sentralt fastlagte tarifftillegg.

N.A.F., andre arbeidsgivere i det private arbeidsliv, stat og kommune må ikke gi større tariff tillegg enn det som følger av LO's oppgjør.

- c) En stram prisregulering må forhindre at begrensninger i lønnsutviklingen øker det økonomiske grunnlaget i skjermede bedrifter. Prisregulering bør om nødvendig benyttes slik at bedrifter som selger sine varer i konkurranse med importvarer, øker sin slagkraft på det norske marked, og bidrar til effektiv priskonkurranse overfor importvarer.
- d) Forbedringer i det økonomiske grunnlaget i konkurranseutsatte bedrifter må styrke disse bedriftene økonomisk, ikke eierinteressene. Fortsatt regulering av aksjeutbyttet er nødvendig.
- e) Eiernes muligheter i personlig eide bedrifter til å ta ut inntekter til personlig forbruk av bedriftene må begrenses.
- f) Moderasjon må også omfatte jordbruksoppgjøret. Ved gjennomføringen av jordbruksoppgjøret i 1980 tas hensyn til nettoinntektsutviklingen i 1978 og 1979. I denne forbindelse legges til grunn at Stortinget slutter seg til konklusjonen i Stortingsmeldingen om inntekt og levekår i landbruket:

"Etter en samlet vurdering er det Regjeringens oppfatning at det må legges til grunn en parallell inntektsutvikling mellom gruppene."

VEDLEGG I

2-ÅRIG AVTALE

Avtaleperioden bør være 2-årig med rett til forhandlinger våren 1981.

Ved forhandlingene skal utgangspunktet være den økonomiske situasjon, produksjons-, pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår. Dersom den økonomiske situasjon utvikler seg i positiv retning, skal tilleggene for 2. avtaleår sikre en positiv vekst i disponibel realinntekt for arbeidstakere fra 1980 til 1981.

LO's representantskap tar stilling til endringene i tariffavtalene for 2. avtaleår.

Hvis partene ikke blir enige, kan den organisasjon som har framsatt krav innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 1 måneds varsel (dog ikke til utløp før 1. april 1981) for å søke gjennomført en lønnsregulering innen den ramme som er angitt ovenfor.

GENERELT TILLEGG

1. Ved innføringen av pris- og inntektsstoppen ble det forutsatt pris- og lønnsvekst som sikret uendret kjøpekraft. Det ble i denne forbindelse lagt til grunn 4 prosent pris- og lønnsvekst fra 1978 til 1979. Vi kan i dag slå fast at denne forutsetningen ikke er innfridd. Lønnsøkningen for ansatte i industri, bergverk, private rutebilselskaper, bygg- og anleggsvirksomhet vil bli ca. 3 prosent i gjennomsnitt. For regulativlønnte i stat og kommune blir utviklingen endog svakere. Samtidig blir prisstigningen sterkere - 4,8 prosent fra 1978 til 1979. Beregninger viser at dette vil medføre nedgang i kjøpekraften fra 1978 til 1979. Sterkest blir nedgangen for regulativlønnte i stat og kommune.
2. Hovedproblemet i norsk økonomi er ikke for høyt forbruk, men at vi produserer for lite. Sterk bedring i konkurranseevnen i 1978 og 1979, har gitt sterk produksjons- og produktivitetsvekst i den eksportkonkurrerende del av norsk næringsliv. Bedrifter som selger sin produksjon i konkurranse med import, har også styrket sin stilling. Gjennoppretting av kjøpekraften på 1978-nivå er en nødvendig forutsetning for å unngå tap av produksjon og arbeidsplasser i bedrifter som er skjermet mot utenlandsk konkurranse.
3. I forhandlingene mellom LO, N.A.F. og andre arbeidsgivermotparter i det private arbeidsliv gis et generelt lønnstillegg slik at kjøpekraften (disponibel realinntekt) i 1980 gjenopprettes til 1978-nivå for brede lønnstakergrupper. Det generelle lønnstillegget må gis slik at kjøpekraften opprettholdes i alle tariffområder som har en fortjeneste på mer enn 90 prosent av den gjennomsnittlige timefortjenesten ekskl. overtid-, skift- og andre tillegg etter N.A.F.'s siste kjente kvartalsstatistikk. Landsorganisasjonen er villig til å diskutere en øvre grense for det lønnsnivå der kjøpekraften stabiliseres.
4. Til grunn for forhandlingene legges det en forutsetning om en stigning i konsumprisindeksen på 7 prosent fra 1979 til 1980.

For at kjøpekraften skal opprettholdes, forutsetter dette en lønnsutvikling (lønnsglidning og generelt tillegg) på ca. 12,0 prosent fra 1979 til 1980 for gjennomsnittsinntekter. Beregningene er basert på timefortjenester for voksne arbeidere etter N.A.F.'s statistikk, ekskl. overtids-, skift- og andre tillegg.

5. I protokoll av 26. april 1978 mellom Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsgiverforening, ble det enighet om en avsetning til kollektiv gruppelivsforsikring svarende til 0,2 prosent av gjennomsnittlig timefortjeneste ekskl. tillegg. Da det ikke er oppnådd enighet om en slik forsikringsordning, forutsetter LO at de 0,2 prosentene kommer som tillegg til rammen for tariffoppgjøret i 1980 ut fra de forutsetninger kravene bygger på og som det er redegjort for ovenfor.
6. I stat og kommuner gjennomføres regulativmessige endringer, som også her stabiliserer kjøpekraften på tilsvarende måte som for ansatte i det private arbeidsliv, se for øvrig vedlegg IV og vedlegg V.
7. Da tariffoppgjøret mellom LO og N.A.F. også denne gangen vil inngå som ledd i et kombinert, samordnet inntektsoppgjør, der også myndighetene vil være part, er det LO's forutsetning at en del av lønnstilleggene kan erstattes av lettelser i den personelige beskatning.

VEDLEGG III

LAVTLØNNSTILLEGG

I det private arbeidsliv beregnes lavtlønnstilleggene med utgangspunkt i fortjenestenivået i bedrifter hvor timefortjenesten utgjør mindre enn 90 prosent av timefortjenesten for voksne arbeidere ekskl. overtidstillegg, skifttillegg innenfor LO/N.A.F.-området etter følgende skala:

Prosentintervall	Lønnstillegg, øre
74,9 og lavere	300
75,0-79,9	200
80,0-81,9	160
82,0-83,9	130
84,0-85,9	100
86,0-87,9	75
88,0-89,9	50
90,0 og høyere	0

Så vel det generelle lønnstillegget som lavtlønnstillegget gir det økonomiske grunnlaget for de forbundsvisе forhandlingene. Fordelingen av lavtlønnstilleggene - om tilleggene skal utbetales med utgangspunkt i den enkelte bedrift eller på bransjeplan - avgjør det enkelte forbund i de forbundsvisе forhandlingene.